

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

4:02 | 4:16 | 4:07 | 4:23

הדלקת
נרות

5:17 | 5:18 | 5:15 | 5:19

מוצאי
שבת

5:54 | 5:55 | 5:54 | 5:57

רבינו
תם

בשבת מכריזין על תענית י' בטבת

הילולא
דצדיקיא

ז - רבי רפאל שלמה
לניאדו

ח - רבי מרדכי
קארביליו

ט - רבי חיים שור
אשכנזי

י - עזרא הסופר

י' - רבי נתן מברסלב

יא - רבי יהושע שרבאני

יג - רבי משה מלעלוב

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

משכיל לדוד

קנייני התורה - הגבורה האמיתית

התורה ניתן לראות מבני שבט לוי שמשום היותם עמלים בתורה בבית המדרש נמנע מהם השעבוד (שמו"ר פ"ה, טז), שלא כשאר השבטים שלא היו עסוקים בדברי התורה ולפיכך הוטלה עליהם עבודת פרך.

יוסף אמר לאחיו שהמסר העיקרי שאותו הם צריכים להעביר לפרעה הוא - אנחנו אנשי מקנה, דהיינו, עסוקים בקניית קנייני התורה. אמנם אנו גיבורים ואנשי חיל, אך אין זה עיקר מלאכתנו ועיסוקנו, אלא התורה היא דיגלנו והיא זו העומדת בראש מעיינינו. והדגישו האחים ואמרו לפרעה "אנשי מקנה היו עבדיך" משמע, לא רק עתה אנו עסוקים בקניית קנייני התורה, אלא היינו עסוקים בכך גם בעבר, בטרם ירדנו לעולם, שבזמן שנשמטנו הייתה מצויה במרום תחת כסא הכבוד למדנו תורה מפי הגבורה, וכל הירידה שלנו לעולם הזה הייתה על דעת זה שנמשיך להגות בדברי התורה הקדושה ולקנות את קנייניה, שלולי עמלה של תורה אין קיום לעולם. ולכך כפלו האחים את המילה "גם" ואמרו "גם אנחנו גם אבותינו", כוונתם היתה לרבות גם את נשמתם שאף היא היתה עסוקה בקניית קנייני התורה בעודה מצויה במרום, ועתה משירדה לעולם וניתנה בתוך גופם מבקשת היא להמשיך במה שעסקה בעולמות עליונים ולהוסיף ולהידבק בתורה.

ובזה שיוסף שלח לפני פרעה את "מקצה אחיו" - מן הפחותים שבהם לגבורה, הוא הוכיח בזה לפרעה שלא הגבורה הפיזית היא עניינם אלא התורה הקדושה היא עיקרם, והוכחה לכך שהם אינם בעלי מראה שרירי וחסון. ולמעשה הגבורה האמיתית היא גבורת היצר - היכולת לכופף את היצר ולשלטו עליו כפי הנאמר (אבות ד, א) "איזהו גיבור הכובש את יצרו".

יוסף שהיה בעל כוח רב ועצום ואף בניו ירשו ממנו כוח זה, וראיה לדבר שכאשר ראו האחים את כוחו של מנשה אמרו לעצמם - כוח זה הינו מבית אבא (תנחומא ויגש ד), שלא היה בנמצא כוחות מיוחדים שכאלו אלא רק בקרב השבטים. ולמרות שיוסף ניחן בכוח רב ועצום, לא מצינו שהוא השתמש בכוח זה לצורך מלחמה כדי לחזור לבית אביו, אלא קיבל עליו את הדין באהבה וישב בבית האסורים עד שהגיעה שעתו לצאת. לעומת זאת מצינו רוח גבורה אחרת שבאה לידי ביטוי ביוסף, והיא היכולת לגבור על היצר ולהינצל מפיתויה של אשת פוטיפר שביקשה לחטוא עימו. וכיצד זכה יוסף להינצל מניסיון זה - מתוך שראה את דמות דיוקן אביו לנגד עיניו (סוטה לו, ב). הרי לנו שלא רק בכוח פיזי התברכו השבטים, אלא בעיקר בכוח רוחני, בגבורת היצר שהיא היא הגבורה האמיתית.

והוא אם כן הביאור לאשר שאלנו, כיצד חשב יוסף להערים על פרעה. יוסף לא ביקש ללכת עם פרעה בעורמה, אלא רצה להוכיחו ולהעמידו על מהותם של השבטים שהיא התורה הקדושה, ולא הכוח הפיזי הוא זה המנחה אותם, אלא כוח התורה הקדושה הוא זה המוליך אותם בדרך הישר ומעניק להם אף כוח פיזי בזמן שהם עוקים לגבור על אויביהם.

"ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם לפני פרעה" (בראשית מז, ב)

ומבאר על כך רש"י - "ומקצה אחיו - מן הפחותים שבהם לגבורה שאין נראים גיבורים, שאם יראה אותם גיבורים יעשה אותם אנשי מלחמתו, ואלו הם - ראובן שמעון לוי יששכר ובנימין".

וביאר הדברים, יוסף לקח אל פרעה את הקצה שבאחיו, דהיינו, את הנראים כחלשים שבהם, וזאת כדי שפרעה לא יכיר בכוחם הרב של אחיו ויבקשם להיות אנשי מלחמתו, שבמצב שכזה - תורה מה תהא עליה. שהרי יעקב שלח לפניו את יהודה "להורות", דהיינו, לפתוח בתי מדרש בארץ גושן בכדי להפיץ את התורה הקדושה (תנחומא ויגש יא), ובמצב בו יתגייסו האחים למערכת מלחמתו של פרעה - מי ידאג למלחמתה של תורה. ואמנם גם יוסף התמנה להיות מושל על מצרים, אך וזה לשמירה והגנה מיוחדת בכך שלא שכח את בית אביו גם בתוך כל תועבת מצרים, ומן השמים סובבו הדבר שיוסף יתמנה למלך על מצרים, וזאת כדי שמלכותו במצרים תסובב את רדת יעקב והאחים ולאחר מכן את שיעבוד מצרים, גאולת מצרים, עד למטרה הנכספת - מתן תורה.

ובאשר למלכותו של יוסף על מצרים, הייתה זו הוראת שעה ליחיד, וודאי הוא שאין זו דרך הטובה לרבים. תפקידם של האחים היה להקים בתי מדרשות ולהפיץ את תורת אביהם יעקב, תורה אשר עתידה לשמור על בני ישראל בגלות ולזכותם בגאולת מצרים. וכפי שמצאנו אצל מרדכי שכאשר הלך לעסוק בבית המלוכה לטובת כלל ישראל פרשו ממנו מקצת מהסנהדרין (מגילה טו, ב).

ועולה תמיהה עצומה, כיצד חשב יוסף לנהוג בעורמה עם פרעה בזה שלח לפניו את החלשים מבניהם, הרי פרעה ידע והכיר בכוחם הרב של אחיו יוסף שגבורתם התפרסמה בכל העולם כולו, שהרי שמעון ולוי יצאו למלחמה כנגד אנשי שכם שטימאו את אחותם דינה וחיתתם נפלה על כל עמי הארץ. כמו כן אמורים חז"ל (ראה ילקוט מעם לועז ויחי) שבכל מקום אליו באו השבטים זכו הם לנצח את יושבי המקום ביד רמה ובזרוע נטויה, ואף ברדתם לארץ מצרים כמעט שהחריבו אותה בכדי להציל את בנימין אחיהם (תנחומא ויגש ה).

ונראה לבאר, תכלית ביאתם של האחים למצרים לארץ שהיא זרה להם, הייתה לצורך הכשרת הגאולה וקבלת התורה, המזור והתרופה של הגלות זו התורה הקדושה שבכוחה להשכיח את הצרות והייסורים מן הלב, והוא שאמר דוד המלך "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעונוי" (תהילים קיט, צב), כלומר, לולא התורה הקדושה שהפכה להיות שבילי כשעשועי, כבר מזמן הייתי נאבד בעינוי הצרות. וכגון זה מצינו סיפורים רבים אודות גדולי ישראל שהתייסרו בייסורי גוף ונפש וכאשר רצו להשכיח מעצמם את מאובם היו ממהרים להשקיע ראשם בלימוד התורה וכך בא מזור לכאבם.

יעקב אבינו רצה לרכך את הקושי העצום הטמון בגלות מצרים ומשום כך שלח את יהודה לפניו "להורות", וצויה גם על שאר בניו להקים בתי מדרש בארץ גושן על מנת להפיץ את קול התורה. ומסיבה זו נקראת ארץ גושן בשם זה - על שם שהתגוששו שם זה עם בתורה. ועל כוחה העצום של

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

צדק צדק תרדוף

בהיותי בחור צעיר בישיבה, נהוג היה בין בחורי הישיבה להתנצח בדברי התורה ולחלוק זה על זה עד אשר אחד מאיתנו היה מצליח להוכיח בפני הבחורים האחרים שדבריו הם האמיתיים והנכונים. מנהג זה היה גורם לנו ל"ריתחא דאורייתא" ולהנאה גדולה בלימוד התורה שכן היינו מאמצים את מוחנו ומחשבתנו להבין את דברי התורה בעצמנו, ולהסבירם לאחרים באופן המוצלח ביותר.

אולם לעיתים קרה שאף אחד מהבחורים לא היה מצליח לשכנע את האחרים בצדקתו, ולא הגענו לכלל הסכמה ברורה בסוגיית התורה, במקרה כזה היינו פונים לשאול לדעתו של מורנו ורבנו הגאון רבי חיים שמואל לופיאן זצוק"ל והיינו מבקשים את דעת התורה שלו בעניין.

באותם ימים היינו בטוחים שהשאלות שאנחנו מציגים בפני מורנו ורבנו הן שאלות קשות ומורכבות שעניינים רבים תלויים בהן, אולם להפתעתנו המרובה פעמים רבות ראש הישיבה היה אומר לנו לעיין היטב בדבריו של רש"י או בדבריו של מפרש אחר, ואז ניווכח לראות ששאלותינו אינן שאלות כלל.

ואכן, לאחר שהיינו שבים למקומותינו

ומעיינים בדברי המפרשים על העניין היינו מגלים כי לא היה כלל מקום לשאלותינו, וכיון שכך חשנו פעמים רבות בושה גדולה על שהטרדנו את רבנו בשאלות מיותרות.

שנים רבות לאחר מכן, כשבגרתי ודעתי נהייתה מיושבת - הרהרתי בדבר ושאלתי את עצמי: מדוע בזמן שניגשנו לראש הישיבה כדי שיכריע בעניין שלמדנו נראה היה לנו שהשאלה שבידינו היא שאלה מצוינת, ואילו כעבור מספר רגעים, לאחר עיון קל בדבריו של רש"י הקדוש, כפי שאמר לנו ראש הישיבה - השאלה 'המצוינת' ששאלנו נעלמה כלא הייתה, וכבר לא הבנו איך עלתה בדעתנו שאלה כזו?

ועניתי לעצמי שלעיתים, כאשר היינו מתנצחים בדברי התורה - לא היה זה מתוך רצון אמיתי לרדת לשורש האמת, אלא בלב כל אחד מאיתנו היה רצון להוכיח לחברותא - 'אני צודק', כך חשנו חכמים ומכובדים. אולם כשהחלטנו לגשת לראש הישיבה ולשאול לדעתו - ביטלנו מעצמינו את תחושות הגאווה וביקשנו לדעת את האמת לאמיתה.

משום כך כשחזרנו לעיין בדברי רש"י - נעלמה השאלה כלא הייתה, ונתגלתה לנו האמת לאמיתה, כי הגאווה והרצון לגדולה מולידים בעקבותיהם את הספק. וכאשר מסירים את הגאווה - הספק גם הוא נעלם כלא היה.

במה מפטירין

הפטרות השבוע: "זיהי דבר ה' ואתה בן אדם" (יחזקאל ל"ז)

הקשר לפרשה: בהפטרות מסופר על מלכות יהודה ויוסף שלעתיד לבוא הם יתאחדו ככתוב: "ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף וגו', והיו לאחדים בידך".

והוא מענין הפרשה, כשיהודה נלחם להצלת אחיו בנימין ולבסוף כל השבטים התאחדו עם יוסף הצדיק המושל בכל ארץ מצרים.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

הכל הולך אחר הכוונה

להראות לאחרים מכתב של פלוני שממנו נראה כי איננו חכם או למדן, כתב הח"ח שגם זה בכלל לשון הרע. והוא הדין כשמראה לחברו ספר שחיבר פלוני, וכוונתו שיראה שניכר מתוך הספר שהמחבר אינו ת"ח וכדו', הדבר אסור משום לשון הרע.

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

רחלי העליבה והרב הרגיע

"ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו" (בראשית מה, יד)

על מה היתה בכייתם של האחים הקדושים?

מבאר רש"י: על ב' מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן להיחרב.

מעיר על כך הגאון רבי מרדכי פורגמנסקי:

הדבר צריך ביאור; וכי עת כעת לבכות על החורבן, ואף קודם שנבנה, הרי עת ספוד ועת רקוד. זמן שמחה לחוד וזמן בכיה לחוד.

אכן ביאור הענין הוא שבאמת זוהי השעה הראויה ביותר לבכות ולהזיל דמעה, שהרי דרשו חז"ל על הפסוק "ומחה ה' דמעה מעל כל פנים", מהו הלשון 'כל'?

אלא שהקב"ה ימחה לא רק את הדמעות של הצער, אלא אף דמעות של גיל.

ולכאורה אדרבה הרי זמן השמחה תגדל אז כמאמר הכתוב "אז ימלא שחוק פיניו", ומדוע א"כ ימחו דמעות של אושר וגיל.

אלא מקורן של דמעות בעת שמחה, אינן מצד השמחה המתפרצת, אלא מצד סופה שתגמר, ומצטערין על זה, כי בעת שרואים וחשים את השמחה רואים גם את הגבלתה וסופה, ומכאן נובעת הבכיה, ברגע הראשון השמחה עצומה וגדולה מרגע שאחר כך, ובעת שיא תוקף השמחה מרגיש יותר הצער של סילוקה.

ולכן לעתיד לבוא אז תתבטלנה הדמעות אף של שמחה, מפני שהשמחה תהיה קבועה ותמידית.

וזה ענין הבכיה שבכו יוסף ובנימין, שאף ששמחו מעצם השגחתם וזכייתם שיבנה ביהמ"ק בחלקם, אבל ראו ג"כ שאין בקביעות וסופן להיחרב, ועל דא בכו, שאין שמחתם שלמה.

מסופר על הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שבערוב ימיו היה לו קוצב לב, ומדי פעם יצא לטייל בליווי תלמידיו. באחד הפעמים ראה ילדה קטנה בוכה. רבי יחזקאל התכופף אליה ושאל אותה "ילדה למה את בוכה?" אמרה לו הילדה "כי רחלי אמרה שהשמלה שלי לא יפה".

נפנה אליה רבי יחזקאל ושאל אותה; איך קוראים לך? אמרה לו שושנה. אמר לה הרב, שושנה יש לך שם יפה - והשמלה שלך מאוד מאוד יפה. והילדה נרגעה.

לאחר מכן שאלוהו תלמידיו, רב'ה, תורה היא, וללמוד אנו צריכים. הלא היינו עסוקים בעניינים שעומדים ברומו של עולם. וא"כ למה הרב בזז את זמננו היקר להרגיע ילדה בוכה?

אמר להם הרב, הרי אנחנו נצטוינו ללכת במידותיו של הקב"ה, ועל הקב"ה נאמר "ומחה ה' דמעה מעל כל פנים", המילה 'כל' בא לרבות

אפילו דמעה של ילד.

ואם תעמיקו תגלו שהדמעה שלהם יותר זכה וטהורה.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

כוח האמת מול השקר

"ויקן יוסף את כל אדמת מצרים לפרעה כי מכרו מצרים איש שדהו כי חזק עליהם הרעב ותהי הארץ לפרעה. ואת העם העביר אותו לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו. רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה על כן לא מכרו את אדמתם" (בראשית מז, כ-כב)

בימי הרעב במצרים יוסף השליט מכר את התבואה למצריים תמורת הכל - זהב, כסף, צאן ובקר, עד שלמצריים לא נשאר דבר ונותרו מחוסרי כל. ולכאורה מעשה זה אמור היה לעורר את זעם העם עד כדי התקוממות ומרידה, והיאך זה שהעם שתק ולא אמר מילה. ונראה מכך שבמצרים שרר פחד עמוק מפני יוסף, שהרי אם היו מעיזים אי אלו להתפרץ למחסני יוסף ולגנוב את התבואה, היא הייתה נרקבת מיד בידיהם ונותרה טרייה רק תחת שליטת יוסף. עובדה זו היא בכוחה להרתיע את העם מכל ניסיון של מרד.

יוסף קנה תמורת התבואה מכל הבא ליד, חוץ מאדמת הכהנים שאותה קיבלו הכהנים מידי פרעה, ופרעה אף היה זה שכלכל אותם בימי הרעב. לאור האמור מתעוררת פליאה גדולה מאוד, הרי יוסף שלט במצרים שלטון יציב ללא עוררין, וכיצד אם כן הוא הותיר את כהני העבודה זרה על אדמתם ולא מכר להם תבואה תמורת הקרקעות עליהן הם ישבו, הרי יש פה הזדמנות נדירה לבער את העבודה זרה ממצרים, מדוע אם כן השאיר יוסף את אותם כהנים תחת מרותו של פרעה.

ונראה לומר שיוסף ידע שאם הוא יכריח את הכהנים למכור את אדמתם בניגוד לרצונם, הם יעשו זאת בעל כורחם, ובזמן של שובע הם יקימו את אותן ערי טומאה מחדש. יוסף מחפש פתרון יעיל לטווח ארוך ולכן משאיר את הכהנים בעריהם לבושים בבגדי הכהונה שלהם. הוא ידע שבמצב כזה המצריים יתבוננו על הכהנים שלהם מול קדשי ישראל, ממלכת כהנים וגוי קדוש - ויערכו השוואה. ובהכרח המצריים יבחינו שלכהנים שלהם אין שום יכולת להועיל וקצרה ידם מלהושיע בזמן הרעב, או אז יכירו כולם במלכות ה' בעולם, ומלאה הארץ דעה את ה'.

ארע פעם שנפגשתי עם אדם גדול בממשל, שהכל היו סוגדים לו ומחכים למוצא פיו. אותו אדם לא העיז להישיר מבטו אלי בטענה שהוא פוחד. כששאלתי אותו לפשר הדבר השיב לי שבמעמדו יש בכוחו לראות את ההבדל בין האמת לשקר, והוא יודע שהאמת מצויה אצלי ולכן הוא מפחד להתבונן בפני.

כמו כן פעם בנו של סבי הקדוש רבי חיים פינטו זיע"א נתן מכה לגוי שהיה בנו של ראש העיר. אותו ראש עיר בא בכעס רב לסבי, אך ברגע שראה את הוד פניו, סב על עקביו מבלי לומר מילה. רואים אנו אם כן מה כוחה של האמת מול השקר, עד שאפילו אדם פשוט יכול להבחין בכך ולהסיק מסקנות בהתאם.

פניני הפרשה

כשהתורה עוצרת את הרגשות

"ולא יכול יוסף להתאפק" (בראשית מה, א)

מדוע דוקא עתה לא יכל יוסף להתאפק?

בספר 'עלי ורדים' מובא ביאורו הנפלא של רבי אשר קלמן בארון זצ"ל, שיוסף קדוש ה' היה בדרגה כה גבוהה, וכל הזמן הוא בחן את עצמו, עד כמה יכול הוא לנהוג עם אחיו במידה זו של נקימה, ולמרות כל הקושי שהיה לו בדבר להתנכר לאחיו, התנהג כך, כי היה סבור שכך הוא חייב לנהוג איתם, הוא ידע והכיר בעצמו שהוא עושה זאת לשם שמים, עד שהרגיש שהגיע לגבול, ומכאן ואילך כבר אסור לו לנהוג כך, ולכן לא יכל יותר להתאפק.

לפי זה מדויק היטב הלשון - "ולא יכול", דבפשטות מבינים שזהו ענין רגשי, שליבו לא עמד לו יותר אולם לדברינו, הביאור "לא יכול" הוא, שאסור היה לו יותר לנהוג כך, ממילא אינו יכול. כפי שמצינו בכמה מקומות שלשון אי יכולת מתפרש על איסור, כגון (דברים יב, יז) "לא תוכל לאכול בשערך" שאומר התרגום "לית לך רשו", אין לך רשות לעשות זאת.

מי גדול יותר מיוסף הצדיק

"ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכתם אותי" (בראשית מה, ה)

עד כמה גדולה זכותו של אדם המעביר על מידותיו, ניתן ללמוד מהמסופר בזוהר הקדוש בפרשת מקץ:

רב אבא ישב בפתח שער העיר לוד, והנה ראה אדם עיפי מתיישב על גבי בליטה שבלטה בצד ההר ונדרם לו. בתוך כך התקרב נחש מסוכן אל הישן ולפתע נפלה תחית עץ על הנחש והרגה אותו. כשהקיץ האיש ראה את הנחש מוטל מת על ידו. והוא קם והלך מעט וכהרף עין נקבעה בליטת ההר שהיה שוכב עליה, והתדרדרה לעמק שמתחתיה והוא ניצל.

רב אבא השתומם מאד למראה הניסים שהתרחשו לאותו אדם, שהוא היה עד להם. ניגש אליו רב אבא ושאל אותו:

אמור נא לי מה הם מעשיך הטובים, שהקב"ה הקרה לך שני ניסים גלויים כאלו, אשר הצילך מן הנחש ומן המפולת. השיב אותו אדם ואמר: כל ימי לא קרה שיעשה לי אדם רעה, אשר לא התרצתי ומחלתי לו. לא נטרתי שנאה על רעות שעשו לי. ולא די לי בכך, אלא שמאותו יום ואילך, הייתי משתדל לעשות עם מקניטי טובות.

כשמוע רבי אבא דברי האיש בכה ואמר: גדולים מעשי יהודי זה יותר מיוסף הצדיק. כי אצל יוסף מצריו היו אחיו, והיה לו לרחם עליהם. ואילו אדם זה נוהג כן עם כל אדם ואדם, אם כן ראוי הוא שהקב"ה יקרה לו נס על נס.

מהו יסוד ההצלחה בחינוך?

"ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה" (בראשית מו, כח)

ומה היתה שליחותו של יהודה?

מפרש רש"י: "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה".

המפרשים שואלים מדוע נבחר יהודה לשליחות זו, הרי היו עוד אחים שיכלו להקים בית תלמוד במצרים. למשל, יששכר, שנאמר בו "יששכר חמור גרם", או לוי שעליו נאמר "וירו משפטיך ליעקב"?

יסוד עצום בחינוך דורש כאן בעל ה"תפארת שלמה" זצ"ל, והוא הסבר נפלא להלך מחשבתו של יעקב אבינו ע"ה:

הרי האדם הראשון שנטל על עצמו אחריות ומסירות נפש ואמר "אנכי אערכנו, מידי תבקשנו" היה יהודה, וכיוון שאחד הכלים להקמת תלמידים בישראל הוא נטילת אחריות ומסירות נפש, נבחר יהודה להקים בית תלמוד להוראה.

מתורתו של אליהו הנביא זכור לטוב

טיט ונתנו אותו בחצר המטרה. פעמים רבות עמדו עליו ישראל על ירמיהו להרגו, והיה ירמיהו מקלל ישראל קללות רבות כל אותה קללה וקללה שהיה ירמיהו מקלל את ישראל - הקב"ה היה מתאנח כנגדו, שנאמר (ירמיה' י"ב) "כי את רגלים רצת וילאוך" וגו'. ואז גלו בימי צדקיהו עשרת השבטים וגלו עמהם שבט יהודה ובנימין וגלו עמהם בני ירושלים, והיה הקב"ה מבקש לילך עמהן בגלות, מיד נתקבצו לפני הקב"ה מלאכי השרת לרצותו ולנחמו ואמרו לפניו; רבונו של עולם, כבר יש לך עכו"ם בעולם ואנו אין לנו לא חקר ולא מספר, אמר להם הקב"ה למלאכי השרת; וכי בשר ודם אני שאני צריך לניחומין? אני מכיר בראש ואני מכיר בסוף, שכן נאמר בי (ישעיה' מ"ו) "ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול ואמלט". לכך נאמר (שם כ"ב) "על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי אל תאיצו לנחמני על שוד בת עמי".

ולמה לא אמר הקב"ה אל המלאכים אל תתקבצו לנחמני או אל תאספו לנחמני או אל תבואו לנחמני, ולמה אמר דוקא אל תאיצו לנחמני, אלא אמר להם הקב"ה למלאכי השרת ניחומין הללו - ניאוצין הן לפני, אלא לכו ורדו מלפני וראו את עמי ישראל האיך הן הולכין בגולה ומשאות גדולות על כתפיהן. מיד ירדו מלאכי השרת מלפני הקב"ה ויצאו כשהן מבהלין ונטלו את משאן של ישראל מעל כתפיהן. ומיד יצאה השכינה גם כן עם ישראל בגולה, שנאמר (שם מ"ג) "כה אמר ה' גואלכם קדוש ישראל למענכם שולחתי בבלה" וגו'.

פני ה' א-להיו ויכנע מאד מלפני א-להי אבותיו ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנתו וישיבהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא הא-להים". ועליו ועל כיוצא בו, ועל הדומין לו ועל העושין כמעשיו, עליהם הכתוב אומר (מלאכי ב) "הוגעתם ה' בדבריכם ואמרתם במה הוגענו באמרכם כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא חפץ או איה א-להי משפט".

בימי הושע בן אלה מלך ישראל, נלכדה הארץ וגלו עשרת השבטים בימיו. וכי מה נשתנה הושע בן אלה מכל מלכי ישראל שהיו מלפניו שגלו ישראל בימיו, אלא משעמד ירבעם בן נבט עד שבא הושע בן אלה היתה עבודת אלילים תלויה ביחיד והיה קשה לפני אביהם שבשמים להגלות רבים מישראל בשביל עון היחיד, אבל משבא הושע בן אלה הוא היה עומד ובטל כל המשמרות כולן, שהיו עומדין על הדרכים בימי ירבעם שלא יעלו ישראל לרגל לירושלים, והיה מכריז ואומר כל מי שהוא רוצה לעלות לרגל לירושלים יבא ויעלה, ושמט הקולר מן צווארו ותלאו בצוואר הרבים. לכן עליו הכתוב אומר (מלכים ב, יז) "ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו עליו עלה שלמנאסר מלך אשור וגו' ויגל את ישראל אשורה ויושב אותם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי".

מכאן אמרו כל העושה מצוה ואינו גומרה מתחייב בנפשו ובכל אשר לו, וקובר את אשתו ואת בניו. בימי צדקיהו מלך יהודה היה ירמיהו הנביא מתנבא על ישראל מה אם יעשו תשובה ויחזרו למוטב, ועמדו ישראל עליו להרגו, והשליכו את ירמיהו לבור טיט ואחר כך העלוהו מן הבור

בימי אחז מלך יהודה, היו ישראל עושים דברי תורה ומצוות. עמד אחז וחתם את התורה וגזר על ישראל שלא יעסקו בתורה ובמצוות, שנאמר (ישעיה' ה) "צור תעודה חתום תורה בלמודי", עד שאמר הקב"ה לישעיה; לך אמור לו לאחז, לאו בשר ודם אתה, שאל לך אות מעם ה' שנאמר (שם ז) "ויוסף ה' דבר אל אחז לאמך שאל לך אות מעם ה' א-להיך העמק שאלה או הגבה למעלה. ויאמר אחז לא אשאל ולא אנסה את ה' ויאמר שמעו נא בית דוד המעט מכם הלאות אנשים כי תלאו גם את א-להי". בימי מנשה בן חזקיה מלך יהודה, עמדו ישראל ועשו צלם של ארבעה פנים והעמידו לאותו צלם בהיכל כדי שלא יתפלל שום אדם להקב"ה שם, עד שאמר הקב"ה לישעיה, לך אמור לו לאותו בשר ודם (שם ס"ו) "כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי".

ולא השמים בלבד הם כסאי, אלא וילון ורקיע ושחקים וזבול ומעון וערבות, כל אלו הם כסאי ואני יושב למעלה מכולם. ולכך נאמר "אי זה בית אשר תבנו לי" וגו'. וכיון שאירע בו אותו דבר מיד שב בתשובה שנאמר (דברי הימים ב לג, יב ג) "וכהצר לו חלה את

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

כאשר נסע רבי חיים זצ"ל בפעם הראשונה לערי מרוקו, שמע אחד מעשירי המקום על בואו של הרב וביקש לארח את הרב בביתו, כדי שהברכה תשרה בעסקיו. יצא איפוא האיש והלך להקביל את פני הרב, הביאו לביתו וחלק לו כבוד גדול.

בכל יום ויום היו אנשי העיר באים לביתו של העשיר, ונותנים מהונם לרב. כך חלפו הימים, עד שרבי חיים הוצרך להמשיך בדרכו. הרב נפרד לשלום מאורחו והודה לו על מידת טובו ועל מצות הכנסת אורחים שקיים בו, ואף זכר אותו לטובה.

לאחר מספר שנים, שוב יצא רבי חיים לעבר אותה עיר. הוא נזכר בעשיר ובאירוח הנעים שהעניק לו אז, ולכן ביקש גם עתה להתאכסן אצל ימים אחדים. הגיע רבי חיים לביתו של העשיר והוא נקש על הדלת. אבל מה הופתע לשמוע מבעל הבית כי אין הוא רוצה כלל לארח אותו בביתו. אפילו לעבור על מפתן הדלת לא הניחו העשיר.

לא עברו ימים מרובים, ומזלו של העשיר נהפך עליו. עסקיו התמוטטו, והוא הגיע עד פת לחם. הוא אף החל לפשוט יד והתפרנס מן הצדקה.

דבר דומה אירע לעשיר כזה שלא נהג כשורה עם רבי חיים זצ"ל. עסקיו נפלו והוא הגיע ממש עד פת לחם, והחל להתפרנס מן הצדקה.

לאחר מספר שנים, הגיע למקום אחד משרי המלכות וביקר אצל אותו אדם. ואז ביקש האיש מהשר כי יבקש עליו אצל רבי חיים שיחזור למעמדו הקודם. ייעץ לו השר לבקש מחילה מרבי חיים, ואכן רבי חיים סלח ומחל לו, ומני אז ואילך התהפך שוב מזלו של האיש והוא עלה שוב לגדולה. מאז אותו יום היה נוהג לחלק מתנות רבות לבית משפחת פינטו המעטירה.